

in modrosti, vodilo lepega obnašanja in običajev. Zakaj brez nje bi samo zakraj stoletja in dežele, v kateri živimo, obseči mogli, in zaperti bi bili v majhno okrožje svojega spoznanja in premišljevanja. Brez nje bi zmiraj le tisto otročje upanje imeli, ki nas ne soznani z vsem svetom in nas pusti v nevednosti vsega tega, kar se ji že zgodilo in kar se ima še zgoditi. In kaj je malo število let, ki jih ima naj stari človek! Kako majhen je tisti del zemlje, ktereга moremo v našem revnem življenji obhoditi ali si ga pridobiti? Kako malo so nam znane poglavitne strani sveta, in kako dolga je versta stoletij, ki so se že zverstile eno za drugo, kar svet stoji? In vse, na kar se bodo naše učenosti vpirale, bi bilo za nas neopazljivo, ko se ne bi povestnice učili, ki nam kaže vse stoletja in vse dežele, nas soznani s kupčijo ljudstev starega veka, oberne naše oči na njih dela, njih začetbe, njih čednosti in pregrehe; kar nam daje modrega spoznanja, k kateremu nam pomaga; ali ki nam podeli modrost, ki je veličastna po naukih slavnih mož.

Zgodovina je vsem ljudem, če se je dobro uče, naravna učilnica. Ona nam naznanja pregrehe, odkrije čednosti, ki so le na videz, izbije slabe navade in ljudske vraže, zatira sleparijo bogastva in minljivega velikolepja, in dokaže nam tudi s prepričavnišimi zgledi, kakor vse druge filosofije, da ni nič večega in hvale vrednega na svetu, kakor je poštenost. Pokaže nam na dalje tudi, da je čednost pravo blago človekovo, kar ga more v resnici storiti, da je spoštovanja vreden.

Dogodivščina nas uči slednjič čednost spoštovati in spoznavati dobrotljivost in slavo, če se ravno ne prepričamo od pravega stanu siromaštva in nesreče, kakor tem nasproti ona nas tudi navduši, da sovražimo zelo in da se nam studi hudobija, če bi bila ravno s škerlatom oblečena, se svetila kot solnce in sedela na prestolu.

V. M. Trbánski.

Malikoslovje.

Spisal Fr. Metelko.

(Dalje.)

Potrimba pravijo, da je bil Radegost. Nemec Ekhard je ime Potrimba *) izpeljal iz potreba.

*) Derivatur autem vox Potrimbus a sorabico nomine potréba sive potrebný egenus, indigens a verbo trebam, quod significat egeo, indigeo. (Monum. In-treboe. pag. 77.) Novice teč. 9. l. 30, 1853.

Pozvizzd, bog burje in viharjev pri malikovavskih Rusih.

Prabog je bil zmed vsih bogov izvirni in nar višji, bog vse oblasti v nebesih in na zemlji. Pri Slovakih se je beséda Prabog do današnjega dne še ohranila. Pra — je predlog kakor v pradéd, pravnuk itd. po sadanje preddéd, predvnuh itd.

Pramen (promenj), Prom, Prome, Parom, Prouen. Se je spreminjal kakor svetlôba ali žarek. Helmold („Chron. Slav.“ I. c. 83. p. 68, H. str. 260) piše: „Illic inter vetustissimas arbores vidimus sacras quercus, quae dicatae fuerant Deo Prouen. Illic secunda feria populus terrae cum flamine et regulo convenire solebant propter judicia“.

Pramžimas (Prabrama, Praživot), je bil na Litavskem začetnik vsega življenja; Prabog, svetloba, vzrok stvarjenja.

Pramžu je bilo imenovano Pramžimasovo stanovanje.*)

Praurime (Pravtime) boginja svetega ognja, ki so ga mogle device (imenovane Praume, Vestalinen, Vestalike, Veste, odtod izpeljujejo nekteri „nevesta“ ne Vesta, ali ne v devišstvo odločena, in Vesta od *istoria* dom, greška Hestia in indjanska Agnaja ste tudi boginje ognja.

Pravda, Pravo, kar Perun.

Prija, kar Živa.

Pripegal (Pripekal), kar Živa.

Prokorimos, kar Pramžimas.

Priapus, kar Tur.

Propastnik (Priepasnik), kar Pekelnik (od propast, brezno).

Prone, Prono, Proven, kar Perun.

Provo, Pravo, bog pravice.

Prvesnja poméni še zdaj pomlad pri Slovakih, kar Vesna.

Přemysl v. Libussa.

Pušć (Puscetus) bog končanja.

Pistric (Pusteric) bog osode (veči del hude). Mende od Pija-ta bivšega v verstí Černoboga in streti. Od njega (H. str. 290) se bere: „Idolum Pusteric intus cavum est et aqua repletum atque igne circumdatum cum ingenti sonitu aquam illam in adstantes instar flammaram evomit“. Nekdanji „hlapon“.

Radagost, Radagaisus je po nekterih menjenji Ra-

*) Svete ptice Slovenov. Číslo 11. tečaj 3. gavran číslo 14. tečaj 3.)

degost. Od unega Středowsky (Sacr. M. hist. p. 37. H. str. 11) piše: Radgost seu Radagostus ex famosioribus Deaster unus et per plurimas slavonicarum gentium regiones praecipua religione celebratus, qua a Radagosto famosissimo inter Scytas et Gothos rege suum nomen et institutionem trahere perhibetur et hac ratione et occasione pro numine est a Slavis sublevatus^a. Radagost (bog veselja in gostarij) je živel leta 411. Drugi pišejo od njega, da je bil slikan (malan) z levovo glavo, ki je bil na njej prelépo kovan venec, in gosi ali labudu podoben ptič z raztegnjenima perutama. Čern konj mu je bil posvečen, ki se nanj ni smel nihče drugi vvesti, ko le njegov duhovnik. Ta konj jim je služil v prerokovanje. Veliko slovesnost so mu posebno spomladi doprinašali.

Radamaš podzémeljsk bog, kar Pekelnik, Merot ali Marovit.

Radegost, Radihost, Radigost (Mercurius) je sestavljeno ime z besedo radost, ki pomeni veselje in gost (hospes). Masi v bukvah „de Diis Obotritarum“ (c. 4. p. 72.) pravi: „Radegast forma erecta augustiori conspicuus erat — facie rotunda ad majestatem magis quam venustatem composita, pars imaginis pulchritudinem herois, pars vero res gestas et insignia illius ostentat.“

Rarah, Barašek, kar Pekulik.

Rassa ali Rosa je bila velika slovesnost zedinjenosti ognja in vode; na Poljskem Sobotka, na Prusovskem Kekiris, na Volhovskem Kokkuris in na Litavskem Rassa ali Rosa imenovana. Obhajali so jo 23. Rožnika zvečer, ker so ogenj nétili in cvetlice v vencih v vodo metali.

Ragana na Litavskem, kar Vilu (Nymfé). Ragutis na Litavskem, kar na Rusovskem Uslad bog gostja.

Razi, bog svéta (svetovavec).

Razivia, t. j. Rodiva kar Živa.

Rugevit v. Barovit.

Rusadla ali Turice je pri Slovakihi imenovana slovesnost dne Létnice o yinkuštih, ko se zdaj visoke drevesa pri hišah stavijo. Mende namesti Rusalo ali Risalo, ker Ris in risati ima tudi pri Slovencih vražen pomén.

Rusalke, povodne device, ki v globočinah vod prebivajo (Sirenen).

(Dalje sledi.)